

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของคนไทยที่มีภาษาเป็นของตนเอง และยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1)

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2551: 3-5) ได้กำหนดจุดหมาย สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งรายละเอียดทั้ง 3 ประเด็น จะเกี่ยวกับการใช้ภาษาและการคิด โดยเฉพาะเรื่องการคิด ก็จะเน้นการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ และยังสามารถเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ตัวบ่งชี้ 4.1 สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์รวม ซึ่งต้องอาศัยผู้สอนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ 10 คือ ผู้สอนมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมหนึ่งของผู้สอนต้องจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน คือ การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ 4-5-6

ข้อมูลดังกล่าว อาจจะทำให้กล่าวได้ว่า การพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างศักยภาพความรู้ สร้างปัญญาและความเข้มแข็งให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นทักษะความสามารถของผู้เรียนที่พัฒนาได้ด้วยการฝึกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มีรูปแบบเทคนิควิธีการที่หลากหลาย อีกทั้งเสริมสร้างทักษะดังกล่าวได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทักษะความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน จะมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จากจุดเริ่มต้นคือ การอ่าน การฟัง การสัมผัสและเกิดการวิเคราะห์ เป็นกระบวนการทางสมองที่จะทำในขั้นต่อไป ด้วยการพิจารณา ไตร่ตรอง แยกแยะ เปรียบเทียบ แล้วประเมินค่า สรุปความคิด นำไปสู่การตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เกิดการเรียนรู้ ความคิด แล้วถ่ายทอดแสดงออกด้วยการพูดและเขียน

ผลจากการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยได้สอนผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปางพบว่า จากการรายงานผลการประเมินของฝ่ายวัดและประเมินผล เรื่อง การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ในปี 2550-2552 ของผู้เรียน ผลปรากฏว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ มีผลการประเมินปี 2550 ระดับเฉลี่ย 1.89 ปี 2551 ระดับเฉลี่ย 1.99 ปี 2552 ระดับเฉลี่ย 1.92 รวมผลการประเมินระยะ 3 ปี คิดเป็นระดับเฉลี่ย 1.93 (ระดับปรับปรุง) จากเกณฑ์ของทางโรงเรียนกำหนดไว้ 3 ระดับ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เพื่อแก้ปัญหาด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย ของผู้เรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนจะต้องพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้สื่อและนวัตกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย อาทิ ผลการสอบอ่านโดยการวิเคราะห์รูปแบบการเรียบเรียงความคิด ที่มีผลต่อความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ประพินท์ สังขา, 2546) ผลของการสอนวิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบแคสส์ที่มีผลสัมฤทธิ์และการรับรู้ความสามารถของตนเองในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนทั่วไป โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2 (ศศิโสม ครุฑนาท, 2548) ผลการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์กับการเรียนแบบแคสส์ เรื่อง การประมวลผลข้อมูลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ชนิดา คำจวนจันทร์, 2542) การใช้การเรียนการสอนด้วยวิธี สดอริ์ไลน์ เพื่อพัฒนาสติปัญญาของเด็กปฐมวัย (กาญจนา บุญนะ, 2549) การพัฒนาทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือชื่อ ทองแดง (พิไลพร ศรประดิษฐ์, 2550) การใช้สดอริ์ไลน์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนระดับกำลังพัฒนา (ชมพูนุช อ้นจันทร์, 2550) ผลการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียน โดยการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ส่งเสริมการอ่าน (จุฑารัตน์ ปัญญา, 2550) ผลการใช้รูปแบบการสอนแบบสดอริ์ไลน์ในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง สังข์ทอง ที่ปรากฏบนจิตรกรรมฝาผนังในวิหารลายคำ วัดพระสิงห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (วรรณวิไล เชื้อมหาวัน, 2550) เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยและงานศึกษาค้นคว้าดังกล่าวพบว่าสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น นักเรียนมีความพอใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับดี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเรียนสอนโดยใช้รูปแบบการสอนหรือวิธีการสอนจะประสบผลสำเร็จและสามารถพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้

เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หนึ่งในรูปแบบนั้นก็คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด และปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน และการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้นก็คือ การจัดการเรียนการสอนรูปแบบแคทส์ (CATS) ซึ่งพัฒนาโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนาธิป พรกุล อาจารย์คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2544: 193-196) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ และสามารถพัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ ในการเรียนรู้ภาษาไทยได้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน และนอกจากนี้ยังพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบแคทส์ จะทำให้ผู้เรียนเริ่มเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฟังพาสอนน้อยลง มีความมั่นใจเพิ่มขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การสอนแบบแคทส์น่าจะเป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ที่จะช่วยพัฒนาความสามารถทางการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนวิชาภาษาไทยของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการสอนแบบแคทส์มาปรับปรุงทักษะดังที่กล่าวมาข้างต้นให้เป็นผลสำเร็จ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่อง การใช้รูปแบบการสอนแบบแคทส์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยเฉพาะทักษะการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ภาษาไทยของตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบแคทส์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบแคทส์ ในวิชาภาษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 33 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การใช้รูปแบบการสอนแบบแคทส์ ในแผนการสอนจำนวน 4 แผน เพื่อใช้พัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรต้น ได้แก่ การได้รับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบแคทส์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง

สมมติฐานของการวิจัย

รูปแบบการสอนแบบแคทส์ สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การใช้รูปแบบการสอนแบบแคทส์ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีองค์ประกอบที่เป็นลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructing of Knowledge) การประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ (Application) การคิด (Thinking) และการใช้เรื่องเพื่อการเรียนรู้ (Storyline-based learning) และมีขั้นตอนหลักในการจัดการเรียนการสอน 4 ขั้น ได้แก่ การจัดหลักสูตรรายวิชา การเตรียมการ การเรียนการสอน และการประเมินผล

ความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบอ่าน จับใจความสำคัญ แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินค่า ของเรื่องที่อ่าน โดยพิจารณาจากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความสามารถในการเขียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบประเมินการเขียน โดยใช้ภาษาสื่อความหมายเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก เป็นลายลักษณ์อักษร โดยพิจารณาจากการเขียนเนื้อเรื่อง การลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่ผู้วิจัยนำมาเป็นสื่อ และพิจารณาจากคะแนนการเขียนชิ้นงานของผู้เรียน

วิชาภาษาไทย หมายถึง เนื้อหาที่ผู้วิจัยใช้สอนในกิจกรรมการเรียนการสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ราชาริราช (ตอนสมิงพระรามอาสา)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 33 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นทางเลือกสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย สามารถพิจารณาใช้รูปแบบการสอนแบบแคทส์ในวิชาภาษาไทย ไปพัฒนาการเรียนการสอนอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปรับใช้สอนกับหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป
2. เป็นแนวทางในการวิจัยด้านการสอนอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในรูปแบบต่าง ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนวิชาอื่น ๆ และแก้ปัญหาอื่น ๆ ต่อไป